

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2024-10-30

Diarienummer:
KSN-2024-01314

Handläggare:
David Arnell, Eva Hermansson Flodin

Riktlinje för borgensåtaganden i Uppsala kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** fastställa riktlinje för borgensåtaganden i Uppsala kommun i enlighet ärendets bilaga 1.

Ärendet

Den 8 februari 2023, § 16, beslutade kommunstyrelsen att göra en översyn av borgensprinciperna. Översynen har lett till att övergripande principer för borgen ingår den finanspolicy som planeras att beslutas i Kommunfullmäktige i början av 2025. Borgensprinciperna kommer att upphöra att gälla när riktlinje för borgensåtaganden i Uppsala kommun har fastställts av Kommunstyrelsen.

Ett kommunalt borgensåtagande innebär att kommunen går i borgen för att stödja en extern parts verksamhet. Ett sådant åtagande är inte någon obligatorisk eller tvingande verksamhet för kommunen. Riktlinjen tydliggör när och under vilka förutsättningar Uppsala kommun kan ingå ett borgensåtagande.

Den största förändringen i riktlinjerna sett mot de tidigare borgensprinciperna är att det föreslås en restriktivare hållning gällande säkerheter för borgen genom att antalet godtagbara säkerheter blir färre. Därutöver har uppföljning och villkor för att ingå borgensåtaganden förtydligats.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Ett kommunalt borgensåtagande innebär att kommunen går i borgen för att stödja en extern part som har för avsikt att investera i en allmännyttig anläggning. Kommunal borgen är ett frivilligt åtagande och kommunen kan gå i borgen för lån till extern part som avser ändamål enligt kommunallagen.

I de fall borgen tecknas sker det i form av en så kallad proprieborgen, vilket innebär att kommunen och den låntagare som beviljats borgen har ett solidariskt betalningsansvar mot banken. Det innebär att banken kan kräva kommunen på betalning direkt om låntagaren inte fullgör sin betalningsskyldhet.

Riktlinjen fastställer till vilka ändamål och på vilka grunder som kommunen kan besluta om att ingå ett borgensåtagande samt vilka överväganden som ska göras vid bedömning av låntagaren. Riktlinjen tydliggör också de villkor som följer av ett beslut om borgen, bland annat vad som kan utgöra säkerhet för borgensåtagandet och hur åtagandet ska begränsas i belopp och tid. Vidare fastställer riktlinjen vilka handlingar som ska tillställas kommunen vid ansökan om borgen och uppföljning av beslutat borgensåtagande.

Utgångspunkten i den förslagna riktlinjen har varit att förtydliga och anpassa borgenshanteringen till aktuella förhållanden samt att minska den ekonomiska risken som ett infriande av ett borgensåtagande kan innebära.

Förändringarna i den nya riktlinjen innebär huvudsakligen att:

- företagsinteckning, pantförskrivning av intäkter från bidrag, solidarisk borgen från styrelsemedlemmar, säkerhet i konton eller andra tillgångar tas bort som säkerhet då de bedömts vara mindre lämpliga eller inte tillför något värde för att begränsa kommunens kreditrisk,
- villkor som ett beslut av borgen ska förenas med har förtydligats,
- kraven på uppföljning och rapportering har stärkts.

Därutöver innehåller förslag till ny riktlinje få förändringar i sak utan ändringarna är mer av redaktionell karaktär och en anpassning till aktuella förhållanden.

Ekonomiska konsekvenser

Riktlinjen är ett normerande dokument och får i sig själv inga direkta ekonomiska konsekvenser. Den nya riktlinjen medför inga nya arbetsätt eller ökat risktagande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 30 oktober 2024
- Bilaga 1, Riktlinje för borgensåtaganden i Uppsala kommun

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Ekonomidirektör och
biträdande stadsdirektör

Normerande styrdokument

Datum:
2024-10-30

Diarienummer:
NNN-2024-01314

Beslutsfattare:
Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig:
Finanschef, kommunledningskontoret

Riktlinje för borgensåtaganden i Uppsala kommun

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte.....	3
Omfattning	3
Beslut om borgensåtagande	3
Borgensåtagandets ändamål.....	3
Bedömning av låntagaren	3
Villkor för borgensåtaganden	4
Säkerheter	4
Amortering.....	4
Belopps- och tidsgränser	4
Typ av borgen.....	4
Regressrätt.....	4
Försäkringar	5
Borgensavgift	5
Avtal med gäldenär.....	5
Ansökan om borgen.....	5
Uppföljning och rapportering.....	6
Infriande av borgen	6
Lagbestämmelser och krav	6
Ansvar	6
Relaterade dokument.....	6

Inledning

Kommunal borgen kan komma ifråga för allmännyttiga ändamål som är inom kommunens kompetensområde.

Kommunfullmäktige har fastställt en finanspolicy för Uppsala kommunkoncern. Policyn beskriver ansvarsfördelning och övergripande principer för kommunal borgen.

Riktlinje för borgensåtaganden i Uppsala kommun beskriver mer detaljerat villkor och på vilka grunder en kommunal borgen kan beviljas. Kommunal borgen är ett frivilligt åtagande som ska tillämpas restriktivt.

Syfte

Riktlinjen syftar till att tydliggöra under vilka förutsättningar Uppsala kommun kan bevilja borgen.

Omfattning

Den här riktlinjen omfattar handläggare och beslutsfattare i borgensärenden inom Uppsala kommun. Den omfattar även den som vill ansöka om kommunal borgen och den som har beviljats kommunal borgen.

Beslut om borgensåtagande

Borgen överstigande 20 miljoner kronor ska alltid anses som ett ärende av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och ska därför beslutas av kommunfullmäktige.

Beslut om borgen understigande 20 miljoner kronor kan fattas av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen måste dock i varje ärende bedöma om ärendet, oaktat att beloppet understiger 20 miljoner kronor, av något annat skäl bör betraktas som ett ärende av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Borgensåtagandets ändamål

Alla ansökningar om borgen ska behandlas restriktivt. Borgen ska lämnas endast om det är absolut nödvändigt för uppförande av den aktuella anläggningen samt om ändamålet med anläggningen sammanfaller med en verksamhet som kommunen värderar som mycket angelägen och av allmännyttig karaktär.

Kommunal borgen får endast lämnas till kommunala bolag samt bolag som ägs av ideella föreningar eller organisationer som uppför anläggningar av allmännyttig karaktär.

Bedömning av låntagaren

Ett borgensåtagande innebär alltid ett risktagande. Kommunens beslut att ingå ett borgensåtagande ska alltid föregås av en noggrann bedömning av den risk som borgensåtagandet medför. Vid en sådan bedömning ska det bland annat övervägas:

- risker i det projekt som investeringen avser
- bedömning av låntagarens möjligheter att fullfölja sina åtaganden

- bedömning av möjlighet att finansiera investeringen på annat sätt och kostnaden för alternativ finansiering.

Motsvarande riskanalys som görs inför ett borgensbeslut ska göras vid förnyelse av borgensåtaganden.

Villkor för borgensåtaganden

Ett borgensåtagande får inte försvåra eller fördyra kostnaden för kommunens egen upplåning. För att bevilja borgen ska nedanstående villkor uppfyllas.

Säkerheter

Vid tecknade av ett borgensåtagande ska kommunen kräva säkerhet från låntagaren för hela eller delar av borgensåtagandet. Säkerhet kan utgöras av:

- pantbrev i fast egendom,
- säkerhetsöverlåtelse av byggnad på ofri grund
- pantförskrivning av aktier i bolag som äger fastighet.

Ytterligare belåning får endast göras efter kommunens medgivande.

Amortering

Det lån som borgensåtagandet avser ska amorteras och låntagaren ska uppvisa en rimlig amorteringsplan innan kommunen binder sig vid borgensåtagandet.

Under borgensåtagandets löptid får amorteringsplanen inte ändras utan att borgensåtagandet omprövas.

Belopps- och tidsgränser

Ett borgensåtagande ska alltid vara avgränsat i både belopp och tid.

Vid beslut om ett borgensåtagande ska kommunens åtagande tidsbegränsas till som längst sex år men aldrig längre än det beviljade lånet hos banken.

Typ av borgen

Kommun (borgensman), gäldenär (låntagare) och borgenär (långivare) ingår skriftliga avtal för borgensåtagandet. Borgens tecknas i form av proprieborgen. Vid proprieborgen ingår kommun borgen med förbindelsen ”såsom för egen skuld”. Detta innebär att borgenär, så snart denne konstaterat att betalning uteblivit på förfallodagen, kan kräva vem den vill av gäldenären eller borgensmannen genom betalningsanspråk. Vanligtvis är det dock gäldenären som söks i första hand. Proprieborgen innebär alltså att gäldenären och borgensmannen har ett solidariskt ansvar.

Regressrätt

Kommunen ska i avtalet med låntagaren skriva in en regressrätt.

Regressrätt innebär en rätt för kommunen att bli ersatt av låntagaren för det som kommunen kan komma att betala till långivaren om låntagaren inte gör rätt för sig och långivaren istället vänder sig till kommunen.

Försäkringar

Fastigheten eller anläggningen som finansieras med kommunal borgen ska vara försäkrad under den tid som borgen avser.

Borgensavgift

Kommunen ska ta ut en borgensavgift för ingångna borgensåtaganden. Avgiften syftar dels till att kompensera kommunen för det ökade risktagandet som en kommunal borgen medför, dels till att kompensera kommunen för ökade administrativa kostnader.

För borgensåtaganden utgår en årlig borgensavgift på utestående skuld. Avgiften betalas en gång per år i efterskott och regleras i borgensavtalet. Nivån på borgensavgiften fastställs av kommunstyrelsen och/eller kommunfullmäktige.

Avtal med gäldenär

Ett skriftligt avtal mellan kommunen och gäldenären ska upprättas. Syftet är att tydliggöra kommunens krav och villkor. Ett borgensavtal som reglerar de ovanstående villkoren ska alltid upprättas mellan kommunen och låntagaren.

Ansökan om borgen

Ansökan om borgen ska ställas till kommunstyrelsen. Handlingarna som ska biläggas ansökan är i förekommande fall:

- årsredovisning för de tre senaste åren
- budget för innevarande år samt de två efterföljande verksamhetsåren
- likviditetsprognos för innevarande och efterföljande år
- uppgift om aktuell styrelse samt firmatecknare
- beskrivning av den verksamhet/ändamål som låntagaren bedriver
- beskrivning av den investering och verksamheten/ändamålet som ansökan avser
- ekonomisk kalkyl innefattande den budgeterade investeringsutgiften och de intäkter varmed investeringen kommer att finansiera
- borgensåtagandets löptid
- uppgifter om villkoren (löptid, räntenivå, amorteringsplan) för det lån som borgensåtagandet avser
- uppgift om vilken säkerhet som kan erbjudas.

Ansökan ska också kompletteras med ett lånelöfte eller liknande från bank eller annan kreditgivare.

Förnyelse av borgen betraktas som ett nytt borgensåtagande. Ny ansökan ska därför ställas till kommunstyrelsen senast sex månader innan gällande borgensåtagandes utgång.

Uppföljning och rapportering

För den tid kommunen tecknat borgen ska från låntagaren till kommunstyrelsen minst varje år redovisas:

- senaste av revisor granskad och godkänd årsredovisning
- budget för verksamhetens resultat och kassaflöde inför nytt räkenskapsår
- prognos för verksamhetens resultat och kassaflöde för innevarande räkenskapsår.

Andra rapporter och tidsintervall för rapportering kan framgå av borgensavtal mellan kommun och gäldenär eller i förekommande fall begäras.

Infriande av borgen

Så snart det kan befaras att ett borgensåtagande kan komma att infrias ska gäldenären skyndsamt meddela detta till kommunstyrelsen.

Lagbestämmelser och krav

- Kommunallagen 2017:725
- Lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler; EUF-fördraget artikel 107.1
- Konkurrenslagen (2008:579)

Ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för denna riktlinje. Kommunstyrelsen följer upp att riktlinjen efterlevs och reviderar vid behov.

Relaterade dokument

- Finanspolicy för Uppsala kommunkoncern
- Finansiella riktlinjer för Uppsala kommunkoncern